

ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА ПРОЕКТ НА ПУРН 2022-2027 Г. ЗА ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ

ПРОТОКОЛ

от онлайн среща за средно поречие на река Марица

30 май 2023 г.

В срещата участваха 30 представители на заинтересованите страни от следните институции: „Национална електрическа компания“ ЕАД - Предприятие ВЕЦ, «Югоизточно държавно предприятие» ДП – Сливен, Областна администрация Пазарджик, "Южно Централно Държавно Предприятие" – Териториално поделение «Държавно ловно стопанство-Тракия», Община Гълъбово, Община Калояново, Община Перушица, Община Пловдив, Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" – Министерство на вътрешните работи, Регионална здравна инспекция - Пловдив, Изпълнителна агенция по околна среда – Регионална лаборатория Пазарджик, Министерство на околната среда и водите, Басейнова дирекция „Източноевропейски район“, HR Wallingford, Световна банка, „П-ЮНАЙТЕД“ ЕООД.

Г-н Васил Узунов, директор на Басейнова дирекция „Източноевропейски район“, приветства участниците в срещата от обществените обсъждания на ПУРН. Той каза, че това е много важен стратегически документ, който след приемането си ще действа в продължение на 6 години. Участието на обществеността е много важно, подчерта г-н Узунов. Той изрази задоволство от големия брой участници и каза, че се надява на активно участие. Мнението на заинтересованите страни е много важно, за да бъде взето предвид при изготвянето на финалния вариант на ПУРН, отбеляза г-н Узунов. Той каза, че проектът на плана е публикуван на 15.12.22г. и до момента са проведени три дискуссионни срещи – една хибридна среща за целия район за басейново управление и две онлайн срещи по поречия, като настоящата е третата и предстоят още две онлайн срещи. Крайният срок за провеждане на консултациите е 10.09.23г. Г-н Узунов изрази надежда за полезни становища и препоръки по отношение на плана и разясни, че становищата могат да се изпращат писмено или по имейл. Той каза, че всички предложения ще бъдат разгледани и отразени и пожела на участниците ползотворна среща.

Г-н Дейвид Рамсботъм, водещ експерт към Международната банка за възстановяване и развитие представи основните етапи от разработването на ПУРН и Програмата от мерки. Първият етап е предварителната оценка на риска от наводнения (ПОРН), в края на който като резултат се определят районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). Във втория етап се изготвят картите на заплахата и риска от наводнения (КЗРН) за определените на предходния етап РЗПРН. Картите на заплахата, показват обхватът на заливане, а картите на риска, показват последиците от наводненията. Последният етап е разработването на ПУРН, вкл. Програмата от мерки. Този процес се извършва по Директивата за наводненията на всеки шест години. Първият цикъл обхваща периода от 2016 г. – 2021 г., а вторият цикъл - от 2022 г. – 2027 г.

Г-н Рамсботъм представи обобщение на подхода, възприет за разработването на Програмата от мерки (ПоМ). В подготвителния етап са включени три стъпки. Първата включва анализ на входната информация, в която влизат заключенията от 1-ви цикъл на ПУРН, ПОРН от втория цикъл с актуализиран списък на РЗПРН, картите от втория цикъл и Анализ на заливните равнини, който е отделна дейност. Целта му е да идентифицира потенциалът за водозадържане нагоре по течението от самите РЗПРН, което да намали риска от наводнения в рамките на самите РЗПРН. Втората стъпка включва избор на мерки от актуализирания национален каталог от мерки, предоставящ списък с подходящи за разработването на ПоМ мерки. Каталогът се основава на първия цикъл, но е рационализиран и някои отделни мерки са комбинирани в една. Третата стъпка включва прилагане на методиките – Методика за приоритети и цели за управлението на риска от наводнения, като са преразгледани приоритетите и целите от първия цикъл и са извършени някои промени и Методика за оценка и приоритизация на мерките (АРП/МКА). Методиката се използва, за да се прецени дали мерките са подходящи за включване в плана. Идеята е да се види дали ползите са по – големи от разходите. Методиката се състои от две части – от една страна АРП, който се концентрира върху икономическите ползи от мерките с оглед на намалените щети спрямо разходваните средства, докато МКА разглежда неизмеримите в парично отношение ползи – например намаляване на въздействията от наводнения върху хората.

Подходът за изготвяне на ПоМ се състои от три стъпки. Първата стъпка е преглед на статуса на изпълнение на мерките от 1-ви цикъл на ПУРН – изпълнени, неизпълнени или в процес на изпълнение, което е отправната точка за новата ПоМ. Втората стъпка е добавяне на нови мерки, включително за новоидентифицираните РЗПРН, както и мерки, които имат връзка с Планове за управление на речните басейни. Последната стъпка представлява оценка и приоритизация на мерките, за да се прецени кои от тях са подходящи.

Той разглежда каталога от мерки, който съдържа няколко категории мерки: неструктурни мерки – мерки, които нямат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например системи за ранно предупреждение и планиране при извънредни ситуации; структурни мерки - мерки, които имат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например защитни съоръжения, диги и съоръжения за водозадържане, които по същество са инженерни решения. Тенденцията в международен план е да се намали риска от наводнения използвайки по – естествени средства, когато е възможно. Структурните мерки се разделят на четири подкатегории – зелени мерки, сиво-зелени мерки, меки мерки и сиви мерки. Зелените мерки не включват твърди инженерни решения, те са естествени елементи, които да имат за цел да задържат водни обеми. Сиво-зелените мерки са комбинация от твърди (защитни стени, диги) и меки инженерни решения, които имат зелен елемент. Меките мерки са допълнение на зелени компоненти към съществуващи сиви структурни мерки при тяхната реконструкция. Сивите мерки са твърди инженерни решения.

ПоМ също така съдържа хоризонтални мерки и мерки на ниво РЗПРН. Хоризонталните мерки носят полза за множество РЗПРН, поясни г-н Рамсботъм. Сред тях са неструктурните мерки, като прогнозиране и ранно предупреждение, поддържане на речните корита. В България, в много населени места речните корита са разширени, така че да се увеличи капацитета на реката през населеното място. Това е мярка, която се използва в цял свят, но при разширяване на речно корито се създават условия за отлагане на седименти/наносни отложения при ниски и средни води, води и до развитие на растителност, така че поддържането на коритата е важно с оглед на проводимостта. Хоризонталните мерки имат висок приоритет в ПоМ, т.к на практика могат да бъдат приложени във всеки един РЗПРН - напр. ранни предупреждения, прогнозираня и т.н. Вторият тип мерки в ПУРН са мерки на ниво РЗПРН. Това са специфични мерки за всеки РЗПРН, избрани на база на допълнителен анализ, като тези мерки в повечето случаи са структурни, които променят хидравличните параметри, например нови защитни съоръжения и др.

Г-н Рамсботъм разясни процеса на избор на мерки на ниво РЗПРН. Изборът на мерки на ниво РЗПРН става в няколко стъпки. В първата стъпка се идентифицират мерки, вкл. въз основа преглед на мерки от първия цикъл. Втората стъпка е използвайки инструментът АРП и МКА да се оценят и изберат онези мерки, които имат най – много ползи, а третата стъпка е да се приоритизират мерките, така че да се реши, кои от тях да бъдат приложени първо.

Г-н Рамсботъм обобща накратко как са представени резултатите от прилагането на методиката за Програмата от мерки в ПУРН. Това е обхванато в Приложение Е на ПУРН, където има отделна точка за всеки РЗПРН описващо последователно стъпките: общ преглед на РЗПРН, за да се разбере какъв е основният проблем с наводненията, както и мащабът на риска, преглед на мерките от първия цикъл, вкл. техния напредък; разглеждат се конкретните цели за управление на риска от наводнения, които са относими за съответното РЗПРН. Например ако има много защитени зони по Natura 2000, една от тези цели би била зоните да не бъдат засегнати неблагоприятно от ПоМ; след това се предприема преглед и анализ на наличната информация – разглеждат се аспекти, които могат да повлияят на ПоМ - дали има източници на замърсяване, има ли важни защитени зони; дали има потенциал за водозадържане нагоре по течението от самия РЗПРН. В Приложение Е за всеки РЗПРН има таблица, която изброява важна информация и как е свързана със съответния РЗПРН.

Следващата стъпка е свързана с допусканията относно разпределението на риска, така че да се реши накъде да бъдат насочени усилията. Освен информацията от картите на риска има и други фактори – например наличието на критична инфраструктура. След това сме готови да изберем подходящи мерки. Изготвяме таблица от мерки, подходящи за конкретния РЗПРН, според типовете наводнения, които възникват. Следва АРП и МКА, като мерките с висока и средна оценка са включени в програмата от мерки. Последната стъпка е локализиране на мерките върху картите на РЗПРН. Г-н Рамсботъм показва карти, на които може да се види разпределението на риска от наводнения като обясни какво се вижда и какво представляват различните елементи на картата.

Г-н Рамсботъм показва как изглежда и структурата на Плана за управление на риска от наводнения. Той има 13 глави и 9 приложения. Първите 5 глави обхващат предходните етапи, включително предходния ПУРН, предварителната оценка и картирането. Глава 7 разглежда програмата от мерки, включително хоризонталните мерки и тези на ниво РЗПРН. Тя е обвързана с Приложение Е, което съдържа анализ за всеки РЗПРН. Има още 2 приложения, които изброяват мерките, които се предлагат в Програмата от мерки, но след първоначалните консултации бе поискано Приложение Ж и З да бъдат обединени в едно общо К – Интегрирана Програма от мерки, подобна на тази от първия цикъл. Това е екселска таблица, която има ред за всяка мярка и включва: уникален код за всяка мярка; име на мярката; местоположение; тип наводнение; приоритет; вид мярка; продължителност на изпълнение; отговорни институции; разходи, общини, на чиито територии се прилага мярката; потенциалните източници на финансиране, препратка към 1-я цикъл (ако е приложимо) и показател за изпълнение.

Управлението на риска от наводнения се променя и се измества в посока естествени мерки, но също така има и тенденции за съхраняване и опазване на отделни сгради, ако няма друга добра алтернатива, посочи експертът. Ако има заливна равнина с група от сгради, понякога е доста скъпо да се защитят тези отделни сгради, използвайки насипи или диги. Идеята е самите сгради да бъдат направени по – устойчиви или да бъдат защитени поотделно. Той отбеляза, че това е нова концепция, която се прилага в много държави. Това са мерки, свързани с резистентност или устойчивост на сградите. Или се опитваме да предотвратим навлизането на вода в сградите или допускаме навлизането на вода, като защитаваме обзавеждането вътре.

Г-н Рамсботъм обърна внимание и на процеса на преминаване от ПУРН към изпълнението на мерките. След одобрението на стратегическия документ – ПУРН и Програмата от мерки към него, следващият етап е подготвителен за изпълнението. В него се прецизират мерките, извършват се допълнителни проучвания, получаване на разрешителни, проектиране, както и провеждането на тръжни процедури. Това е етапа преди възлагането на договор и прилагането на мерките. Следва изпълнение на мерките. Последният етап е мониторинга, който включва: мониторинг на изпълнението, на резултатите и на целите.

Например в РЗПРН има река, преминаваща през урбанизирана територия, знаем обхватите на заливане и че има изградена защитна стена.

Г-н Рамсботъм обясни, че в ПУРН се разглеждат различни алтернативни мерки за този РЗПРН - например нови/надградени защитни стени; разширяване на речното легло; водозадържане нагоре по течението; природно-базирани решения; устойчивост на собствеността или комбинация от мерките. Всички тези алтернативи преминават АРП и МКА, за да се види, кои имат най – големи ползи. В резултат на анализа, се установява, че нови/надградени защитни стени и устойчивост на собствеността са най – подходящи. Местоположението на мерките се нанася на карта, но са необходими допълнителни данни, като: оразмерителни водни количества, за да могат да се изчислят водните нива или количествата и обемите; подробности за съществуващи защитни съоръжения - тяхната височина, състояние, местоположение; информация за геоложките характеристики и изискванията за фундиране; информация за съществуващи съоръжения – сгради, мостове и др. Трябва да се знае и мнението на заинтересованите страни в този случай. Необходими са допълнителни дейности, вкл. детайлни проучвания, геоложки проучвания, детайлно хидроложко и хидравлично моделиране за конкретното РЗПРН. Това позволява изготвяне на идеен проект, който подлежи на обществено обсъждане, с цел да се получи обратна връзка. Това се прави в подготвителния етап на изпълнение на мерките. Когато всичко това е извършено се преминава към подробния

проект – детайли за съоръжението, местоположението сградите, необходимите мерки за устойчивост за тези сгради. На този етап трябва да се помисли и за ландшафта и мерките, които да се включат, така че да се подобри околната среда.

Всичко това позволява изготвянето на финален подробен проект, което позволява оценка на разходите и ползите. Тази оценка трябва да докаже, че предлаганите мерки носят повече ползи, отколкото разходи. По този начин може да се обоснове инвестицията и да се представи обосновка на потенциална финансираща институция, т.е. да се кандидатства за финансиране, така, че мерките да бъдат изпълнени.

За целите на актуализацията на плановете документи, г-н Рамсботъм, се обърна към всички участници в срещата с молба за допълнителна информация по отношение на мерките, които са в процес на изпълнение, т.к наличната такава е непълна. За да бъдат включени в ПУРН 2022-2027 е необходимо да се знаят и оставащите финансови разходи.

За мерките, в процес на изпълнение е необходимо да се представи и карта с обозначаване на конкретното местоположение. Молбата на екипа е това да бъде на хартиен носител, за да се избегнат грешки. Разбира се, могат да бъдат дадени и координати, но ако не са показани конкретно на картата, това понякога води до грешки.

В Програмата от мерки има възможност да бъдат разгледани и допълнителни мерки, като се очакват предложения от заинтересованите страни, каза експертът. Предложенията следва да бъдат представени по подобен начин – описание на мярката, цел, карта и т.н.

Г-н Рамсботъм представи специално разработена за целите на обществените консултации на ПУРН уеб платформа, достъп до която имат всички заинтересовани страни. Идеята на платформата е да се даде пространствен поглед на обхватите на заливане и засегнатите елементи на риска, както и на мерките, които се предлагат. Платформата съдържа информация за земеползването, критичната инфраструктура и последиците от наводненията. Г-н Рамсботъм представи следните РЗПРН чрез платформата: р. Мечка – от с. Дълбок извор до гр. Първомай; р. Потока – от гр. Съединение до с. Оризари; р. Стара (Пещерска) – от гр. Пещера до гр. Стамболийски.

Г-н Рамсботъм представи първия пример - РЗПРН МА_06. Той каза, че информацията в платформата включва обезпечеността на наводненията, използвана при картирането – 5% обезпеченост или период на повторение веднъж на 20 години, обезпеченост от 1% или период на повторение веднъж на 100 години, обезпеченост 0,1% или период на повторение веднъж на 1000 години. Информация, която може да се визуализира са и икономическите дейности, които се изобразяват като допълнителен

слой на картата. В оранжево са отбелязани смесените жилищни площи, в лилаво са промишлените обекти, в оранжево е комуналната инфраструктура и други видове земеползване. Това е същата информация, която е използвана като данни в анализа на щетите от наводнението, подчерта експертът. В допълнение има критична инфраструктура – това е един общ слой, който покрива не само зоните в риск от наводнение. Когато се увеличи обхватът картата може да се види критичната инфраструктура, която е в риск от наводнение. Това е тесен речен коридор и затова имаме малко инфраструктурни обекти, посочи г-н Рамсботъм. Картата показва и транспортната инфраструктура, която е в близост до зоната на наводнение, както и железопътния транспорт. Виждат се и защитените зони. Видно е, че покрай речния коридор има много защитени зони. Това има отражение върху видовете мерки, които биха могли да се приложат в този РЗПРН, посочи експертът. След това се разглежда икономическия риск, който в този РЗПРН е умерен и е разпределен по цялата му територия (на дължина около 20 км). Мерките за смекчаване са малки и са свързани с основните площи на икономическия риск. Предложената мярка в южната част на района е надграждане на защитни стени или диги. Следващата мярка е свързана с поддържането на участък от речното корито, за да се избегнат затлачвания. Мярката е от хоризонталните мерки. Нагоре по течението има и мярка, свързана с устойчивост на собствеността поради наличие на имоти в заливните равнини с много ниска стойност на икономическите щети. Това, което се предлага е укрепване на устойчивостта на жилищната собственост. Мярката включва повишаване на устойчивостта на наводнения на материалите на стените и подовете, както и възможност мебелите да могат да се повдигнат над нивото на наводнението, посочи г-н Рамсботъм.

Вторият пример, който даде г-н Рамсботъм е РЗПРН с дъждовно градско наводнение - МА_10. Това е град, който е обграден от не много високи възвишения, който е в риск от дъждовни наводнения. По-голямата част от града е заплашен от такива наводнения. Икономически риск има за по-голямата част от града, като има части със значителни щети. Първата предложена мярка е свързана със системите за отводняване на повърхностни води. Идеята е да се управлява водата, за да може да се събере. Когато има свободни открити площи може да се използва този вид мярка, като се създадат площи, в които водата може да бъде задържана на повърхността - в теренни депресии или водохранилища. Когато няма достатъчно място, тази мярка включва и свързване на зони от градската част с канали, така, че водата да се оттича в тези канали и след това да се отведе към откритите площи. В допълнение са идентифицирани затлачвания в речното корито или стеснения, които са причинени от мостове или други конструкции в речното корито. Този РЗПРН включва и мярка 15d, която включва увеличаване на проводимостта под мостове и други препятствия, за да се намали нивото на водата.

Другият пример е РЗПРН МА_13 - Стара река (Пещерска). Този РЗПРН се припокрива с РЗПРН МА_11 и частите в северната част на МА_13 са покрити от МА_11, затова се разглеждат само мерките за южната и западната част на МА_13. Щетите са сравнително малки и предложените мерки са за устойчивост и резистентност, при които водата се задържа извън собствеността. Надолу по течението е предвидено водозадържане в заливните равнини. Идеята е да се максимизира обема, който може да се задържи в заливната равнина. Това може да се постигне чрез изграждане на площи, в които водата се задържа и не протича надолу по течението.

Г-жа Добринка Караджова (координатор на Обществени консултации при актуализация на ПУРН, МБВР) откри дискусиата и покани участниците да се включат в разговора със своите коментари и предложения.

В секция „Чат“ на онлайн платформата беше даден коментар от г-жа Мария Игнатова. Тя благодари за полезната презентация и изрази надежда да има повече възможности заинтересованите страни да се информират от басейновите дирекции в процеса на изпълнение на плана.

Поради липса на други въпроси и коментари, **г-жа Караджова** даде думата на **г-н Васил Узунов, директор на Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“** за закриване на срещата.

Г-н Васил Узунов отбеляза, че презентацията е дала изключително подробната и детайлна информация за процеса на изготвяне на ПУРН и програмата от мерки. Той припомни, че срокът за обществените консултации е до 10.09.23г., но във връзка с екологичната оценка е добре становищата да постъпят възможно най-скоро, например до седмица след края на срещите. Той посочи, че това би било много добре за екипа, работещ по ПУРН, но също така и за екипа, който ще работи по екологичната оценка.